

Fra Miljenko Stojić, propovijed za 14. lipnja 2026., na misi za žrtve grobišta Pancerica

11. (A)

Izl 19, 2-6a

Ps 100, 2-3.5

Rim 5, 6-11

Mt 9,36 – 10,8

SAVEZ

Došli smo ovdje na Grobište Pancerica da bismo se nanovo prisjetili žrtava poratnih partizanskih likvidacija početkom lipnja 1945. Nalazimo se u kapeli mučenika bl. Alojzija Stepinca koji je stigao na prag svetosti. I ovdje smo ne kao pojedinci, nego kao zajednica koja je svjesna svoga poslanja, svoje povijesne uloge.

Ovo je okvir za sljedećih otprilike sat vremena. Ali ne smije ostati samo okvir, zadatak koji smo izvršili i idemo dalje. Danas nam je se moliti za ove naše koji su svirepo ubijeni, moliti nam je se da nikada više nitko ne podigne ruku na onoga drugoga, moliti nam je se za dobrobit domovine s obje strane granice da živi u miru i blagostanju, povezana s Bogom i ljudima.

Sve ovo možemo samo ako nam je srce čisto. Izbacimo stoga iz njega svu prljavštinu te ponizno stanimo pred Gospodina, kao što je to učinio Mojsije na brdu Sinaj. Tada će u naš život ući snaga i ničega se više ne ćemo bojati.

Savez s Bogom

Današnje prvo čitanje iz Knjige Izlaska govori nam o izabranom židovskom narodu i o njegovu sklapanju saveza s Bogom na brdu Sinaj. Posrednik je bio Mojsije, čovjek odlučan živjeti za svoga Boga i za svoj narod. Svi su tada prisegnuli da će čuvati taj savez. Znali su da samo na taj način mogu imati sigurnu budućnost. Sjećali su se svoga izlaska iz Egipta, čudesa koja je Bog za njih činio te zaključivali da to ne smiju proigrati.

I naš hrvatski narod Bog je izabrao jednoga dana. Car Konstantin VII. Porfirogenet (X. st.) u djelu *De administrando imperio* spominje da su se Hrvati papi sv. Agatonu (VII. st.)

obvezali da ne će prvi napadati druge narode, da ne će voditi osvajačke ratove, da će živjeti u miru sa svima koji to žele. Prema istoj predaji zauzvrat su dobili papin blagoslov da će ih Bog i sv. Petar štiti ako budu napadnuti. Prisjetimo se i godine 879. i pape Ivana VIII. U prepisci s knezom Branimirom spominje nas kao narod te nas blagoslivlje. A papa Ivan X. 925. spominje našega prvoga Kralja Tomislava.

Znamo da je Bog održao svoje obećanje. Pobjeđivali smo u bitkama koje nismo trebali pobijediti, dolazili do plodova koje nismo trebali brati gledano ljudskim očima. Ali Bog se borio na našoj strani i zbog toga danas možemo stajati na ovome mjestu i otkrivati pravu istinu, a ne onu koju su nam podvalili.

A ta prava istina je da smo velik narod, iako smo malobrojni. Iz naših redova izrasle su veličine na svim poljima ljudskih djelatnosti, ali i veličine na duhovnom polju. Danas ćemo spomenuti tek neka ta dostignuća, ostala proučavajmo sami u svojim domovima.

Vjernost Bogu

Kolikogod Mojsije i proroci opominjali Židove da idu Božjim putovima njima se to nije uvijek dalo. Činilo im se da mogu živjeti kao i drugi narodi. Ne trse se nešto posebno oko Božjih nauma pa im život opet ide dobro. Zbog čega ne bi i njima?

U takvim opasnostima bio je i naš hrvatski narod. Išao je svojom pustinjom, poput židovskog naroda, te je ponekada zapadao u malodušnost i površnost. Tada je odlazio drugim bogovima, kao i Židovi, misleći da će tamo naći sebe. A zapravo se izgubio. Naši velikani kroz povijest pomagali su mu da se vrati na prave putove, da mu se ne bi dogodilo što se dogodilo Judi. Zahvaljujući njima ipak se nismo pogubili.

Naravno da i danas slične opasnosti vrebaju na nas. Spomenut ću kratko samo jednu. Psovku. Činimo to sami i onda tome učimo mlađe. Pritom se busamo u prsa da smo katolici, Hrvati. Ne, mi to tada nismo. Psovkom kidamo svoju vezu s Bogom i otvaramo širom vrata zlu. Pa se onda poslije čudimo zašto nam ne ide u životu kako bi trebalo. Da se ona iskorijeni, na tome trebaju raditi i oni koji psuju i oni koji ne psuju. Prvi da se što prije toga okane, drugi da takve upozore. Zar nije tragikomično da odmah skačemo čim nam netko opsuje majku, a kada netko psuje Boga, Gospu..., onda šutimo jer se ne bismo htjeli zamjeriti, jer...

Dao je život za nas

Blaženi, odnosno sveti mučenik Alojzije Stepinac dobro je znao što mu je i kako činiti. Kao mlad postaje nadbiskup i ne diže oholo glavu, nego se moli da mu Bog dadne duha razboritosti. I Bog mu je to dao. Za vrijeme one Prve Jugoslavije, kada je nastala NDH, kada se pojavila Druga Jugoslavija, on je znao stajati na pravoj strani povijesti, kako to danas volimo reći. Mogao je to jer je samo tražio istinu i ništa drugo.

Zločinac Josip Broz Tito nudio mu je slast i vlast, samo da se odvoji od Rima, ali njega to nije pokolebalo. Dobro je znao da je hrvatski narod uvijek stajao uz svoga Boga, unatoč časovitim lutanjima, i da je u tome bila njegova snaga. Stoga je imao hrabrosti javno se oglašavati za vrijeme sve tri spomenute države. Nikada ne zaboravimo ono glasovito Pastirsko pismo od 20. rujna 1945. Zajedno s drugim biskupima Crkve u Hrvata izrekao je голу istinu i time doslovno stavio glavu na panj. Posljedice su stigle. Uhićivali su ih, zatvarali, uzalud. Radije su stajali u red sa svojom mučeničkom braćom svećenicima i redovnicima, kao i sa svojim mučeničkim narodom. Zbog toga ih se do danas sjećamo, a njihove mučitelje povijest sustavno briše.

Očitovalo se to i u našim krajevima. I ovaj vaš kraj mučenički je kraj, kao i onaj iz kojeg dolazim, a to je Hercegovina, širokobriški kraj. U Drugom svj. ratu i poraću imao je 2.179 žrtava, poglavito u poraću. A Hercegovina je imala preko 20.000 žrtava ili ubijen je svaki 10. Hercegovac.

Spomenut ću kratko samo 3 načina na koje su ih partizani pobili. U župi Izbično na Širokom Brijegu danas puk hodočasti na grobove Dviju Dragica. Iako su jednoj brat, a drugoj muž već bili mrtvi, Ozna ih je mučila danima da priznaju gdje se skrivaju. Skidali su ih do gola, izvodili na prosinačku hladnoću te polijevali vodom da se ona smrzne na njima. Na kraju su ih strijeljali. Kuljića dica naziv je za 5 malodobnika koje su optužili da pomažu škriparima ili križarima. Strijeljali su ih na kućnom pragu te zahtijevali da ih pokopaju ispod njega. Ipak se našao jedan mrvicu svjesniji pa se to nije dogodilo. Ili ubijanja na Biokovu, o čemu ste mogli čitati prošlih dana. Njih četvoricu zavezali su za drvo i kamenovali ih. Na kraju su im opet

presudili kamenom ako je koji od njih pokazivao znakove života. A bili su to sve njihovi susjedi i školske kolege kojima su ubijeni pomagali tijekom rata unatoč razlici u ideologiji. Onaj tko je to otkrio, otkrio je i jamu s najvjerojatnije ubijenim franjevcima. Savjest mu je ipak progovorila.

Lustracija

Izreći ću sada nešto što nismo napravili a trebali smo: lustracija. Znam, bilo je to teško u vremenima Domovinskog rata, ali se poslije moglo i trebalo. Ne može tijelo biti zdravo, dok njime hara virus. A komunistička ideologija je teški virus u biću čovječanstva. Poslušajmo samo ovih nekoliko stihova njihova boga Marksa: »Prezirno ću baciti svoju rukavicu/ u lice svijetu/ i gledat ću kako se ruši/ ovaj gigantski pigmejac/ a njegov pad/ ne će pogasiti mojega žara./ Zatim ću kao neki pobjednički bog/ poći nasumce/ kroz ruševine svijeta/ i davajući svojim riječima snagu djela,/ osjetit ću se jednak stvoritelju.« Kako bogohulno! Zatajili su nam ove stihove, da ne bismo u marksizmu prepoznali o čemu se zapravo radi.

Lustracija nam može pomoći u tome. Po mome shvaćanju i proučavanju ona ima 3 vida. Prvi je sudbeni. Treba suditi sve one koji su okrvavili ruke. Danas znamo da je to uglavnom prošlost. Drugi vid je birokratski. Sa službe treba udaljiti one koji su sudjelovali u progonima nevinih. Takvih znamo ima nešto više. I treći vid je onaj obrazovni. Ne smijemo šutjeti, moramo odgajati druge u istini i pravdi, moramo govoriti da je komunizam zlo kako nam se više ne bi mogao prodavati pod dobro.

Neki događaji

Biskup Mile Bogović dobro je ovo razumio pa je između ostaloga pokrenuo pothvat Crkve hrvatskih mučenika na Udbini. Zamislio je da se tu okupljamo jednom godišnje ne kao pojedinci nego kao narod te da se molimo za svoje žrtve i razmišljamo o njima. Na taj način izgrađujemo se i jačamo u svjesno narodno biće. Bio je i na čelu one Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij koja nastoji popisati naše žrtve s obje strane granice i onda među njima pronaći kandidate za uzdignuće na oltar.

U vremenu dok je biskup Bogović razvijao ove namisli, mi smo u Hercegovini tražili

ubijene franjevce pa se iz toga onda razvila namisao da tražimo i ubijene članove vjernoga puka Božjega, jer zajedno su se Bogu molili, zajedno su ubijani, neka zajedno budu i pokapani. Iz svega toga razvila se i zamisao današnjega Memorijalnog centra Groblje mira. Na zaravni između Širokog Brijega i Mostara podižemo križeve za svaku žrtvu krštenu u HB, BiH, te tu pokopavamo one čiji identitet na žalost ne znamo a ubijeni su s njima. Od svih ovih žrtava spomenuo bih ubijenu župu Krnjeušu 9./10. kolovoza 1945. Na križu prve žrtve u nizu od 278 njih piše: (Žensko), (Toma), Balen, 1941. – 1941. Očito se nije imala vremena ni krstiti kada su je ubili. A tu su ubili i župnika don Krešimira Barišića te još trojicu sjemeništara. Zapalili su tada i župnu crkvu te njih četvoricu jednostavno u nju ubacili.

Što tek reći o Odžaku, što tek reći o ovim vašim krajevima? Krvarili su u ta vremena, ali su ostali nauzgor jer Bog i istina bili su s njima.

Danas vaše Društvo za obilježavanje grobišta ratnih i poratnih žrtava Varaždin, s Franjom Talanom i drugima, traži zakopanu istinu ne žaleći truda. Isto to čini i Udruga Macelj 1945. za područje Macelja, čiji su neki članovi danas ovdje, nastojeći da onih 12.000 – 15.000 svirepo umorenih barem dobiju dostojan grob ako im se već ne može vratiti ime i prezime. To je Bogu i ljudima milo i drago poslanje.

Što nam je činiti?

Nekako se sada samo od sebe nameće pitanje što nam je općenito govoreći činiti? Pokušat ću na to odgovoriti kroz tri namisli.

1. Biskup Mile Bogović započeo je ideju Hrvatskog križnog puta. Prva njegova postaja bila bi na Bleiburgu, druga negdje po Sloveniji, treća u Maclju, četvrta u Zagrebu, peta u Vukovaru, šesta negdje po HB, BiH i da dalje ne nabrajamo. A nekoliko postaja ostalo bi praznima da tu svaka biskupija i nadbiskupija, te svaka župa ubaci postaje sa svoga područja. Jednom godišnje oni bi se okupljali kao zajednica i molili za svoje žrtve. Svi bismo se, pak, okupili početkom rujna na Udbini te tu kao narod stali pred svoga Gospodina i u društvu s njim razmišljali kako dalje.

2. Među našim ubijenima trebamo tražiti kandidate za uzdignuće na oltar. To će nas pročistiti kao narod, naše korake usmjeriti u pravom smjeru. Tu je već bl. Alojzije Stepinac, tu

su Drinske mučenice, tu su Širokobriški mučenici, kako ih narod zove, tu su mnogobrojni drugi. Dopustimo im da nam progovore.

3. A trebalo bi što prije sagraditi i Muzej žrtava komunizma. Svjesne države to su već učinile: Estonija, Latvija, Litva, Poljska, Mađarska... Dok se ne riješimo komunističkog zla, ne ćemo moći naprijed.

Naši mučenici čekaju da im pružimo ruku. Izvest će nas u potpunu slobodu te nam pokazati kako je lijepo, časno i zdravo ići sa svojim Bogom i svojim narodom. Mi koji smo se okupili danas ovdje čujmo taj glas. Amen!

fra Miljenko Stojić